

Jásot z okraje jámy

Žalm 28

Máme dnes před sebou zajímavý biblický žalm, jeden ze žalmů Davidových. Zajímavý je tím, že v jeho průběhu dochází k prudké změně autorových duchovních prožitků.

David nám tu představuje Boha jako toho, kdo slyší. Ovšem někdy člověk k takovému radostnému vyznání, že Bůh slyšel a vyslyšel, dospívá až po určitém zápase. Když jsme ten žalm četli, jistě jsme si všimli, že v první části se David spíše trápí. Teprve ke konci se jakoby vyjasní a vykoukne slunce jistoty, radosti a vděčnosti. A tak to s námi bývá. K radosti a vděčnosti z Boha někdy dospíváme skrze boje s pochybnostmi a všelijakými útrapami. Seznamme se tedy podrobněji s tím, jak to David prožíval.

David se trápí

První část našeho žalmu popisuje Davidův vnitřní zápas. David se trápí. Z Davidových slov tak lze vyčíst i určitý náznak zoufání: „*Neozveš-li se mi, budu podoben těm, kteří sestupují v jámu*“ (v. 1). Boží mlčení představovalo pro biblické hrdiny vždy velkou výzvu a je jistě velkou výzvou naší víře dodnes. Možná si říkáme, jak by se nám snadněji žilo, kdyby na každé naše zavolání hned přicházela jasná Boží odpověď. Ale ono tomu tak vždy není. Jsou prosby a otázky, na jejichž zodpovězení a rozuzlení musíme čekat i delší čas. A jsou otázky, které zůstanou nezodpovězeny co živi budeme. A to i nás může pochopitelně trápit. Někdy může nebe oněmět natolik až je křesťan v pokušení říci si, zda v tom nebi opravdu někdo je. Jestli to nebe není prázdné. Pak se ve věřící duši perou dvě protichůdné síly: jedna pevná a vyznávající – Bůh je má skála a druhá kolísající – nebud' ke mně hluchý. Tak to bylo i u Davida. Na jedné straně David už v životě učinil mnohé zkušenosti, které ho dostatečně přesvědčily, že Bůh je skutečnou skálou, na které je možno postavit svůj život a svou důvěru. Měl však také zkušenosti i s tím, že Bohem nelze manipulovat a že Bůh odpovídá tak jak chce a kdy chce on sám, ne lidé.

Velikým ujištěním Bible je, že Bůh mluví k člověku. Ale Bible říká, že Bůh také někdy mlčí. Obojí zkušenost je pro věřícího důležitá – chvíle, kdy jasně slyšíme Boží hlas a pozorujeme jeho jednání (tehdy jsme povzbuzeni a radostní). Ale důležité jsou i chvíle, kdy Bůh neodpovídá. Tehdy se více než kdy jindy učíme vytrvalosti a houževnatosti ve víře. Víra roste obojím způsobem – když vnímá Boží jednání i když ho nepocítuje. Pokaždé roste naše víra trochu jiným způsobem. A chvíle, kdy se zdá nebe hluchým, kdy rostou stíny a ubývá světla, to je velký nápor na svalovinu naší víry. Tehdy se ve víře učíme přežít i nehostinnou poušť. A naše víra se v takových chvílích může stát vytrvalejší, trpělivější, pevnější, silnější, zralejší, houževnatější.

David v našem žalmu prochází takovým tříbením z něž vyjde obdivuhodně posílen. Konec žalmu je plný jásavé radosti a pevné víry. Ale došel k ní skrze bolest, otázky a nejistotu Božího mlčení. V ní ho trápila jedna velká obava: „*Neozveš-li se mi, budu podoben těm, kteří sestupují v jámu*.“ Davida děsí „jáma“. Jámou se v Bibli myslí jednak žalář, jednak hrob a konečně také podsvětí, posmrtná existence. A sem zejména míří Davidova úzkost. Pro starověkého Izraelitu byla představa hrobu a podsvětí obestřena temnotou. V této představě sice i po smrti člověk nadále existoval, ale byl jakoby zastřen, zapomenut, v mrákotě, beze síly, bez radosti a dokonce bez Boží blízkosti. Teprve příchodem Pána Ježíše a zvěstováním života věčného v Božím království, nabyla představa posmrtné existence nadějných rysů. David se tedy bojí, že pokud ho Bůh nevyslyší, trápení ho pohltí natolik, že bude podoben více mrtvým než živým. Navíc, ačkoli podle starověkých představ byla „jáma“, podsvětí, určeno všem lidem, přece se spojovalo hlavně s lidmi bezbožnými a zlými. A i sem míří Davidova obava. Jestli mi Bůh nepomůže, budu podoben nejen těm, kdo obecně umírají, ale dokonce těm, které Bůh zavrhl: „*Mezi lidi svévolné mě nezařazuj, mezi pachatele ničemností*“ (v. 3). Jak často si člověk právě uprostřed pochybností a trápení může klást otázky typu: A nezapomněl na mě Pán Bůh? Má mě ještě vůbec rád? Co když mě Bůh zavrhl?

Přichází změna

Náhle však v našem žalmu přichází změna. Zatažená obloha se náhle vyjasňuje a do tmy zazáří

světlo. A tím zlomovým veršem je: „*Požehnan bud' Hospodin, že vyslyšel mé prosby!*“ Bůh odpověděl. David byl vysvobozen, byl vyslyšen.

Můžeme se ptát co způsobilo tak náhlý zvrát od bédování k jásavé oslavě? Je možné, že jásavou část dopsal až poté, co Bůh zasáhl a Davida zachránil. Ale je také možné, že David k této oslavě Boha dospěl *ještě dříve*, než mu Bůh odpověděl. Přestože Davida přepadají úzkosti a Boží mlčení, možná se přece proboují až ke světlu víry ještě dříve než pomoci došel: „*mé srdce v něj doufá*“ (v. 7). Ve víře vyhlídí Boží záchranu, Boží pomoc tak jistě, jakoby už tu byla, jakoby už ji měl. Byla by to pak víra „**navzdory**“. A taková naše víra někdy je, ba svým způsobem musí být. Bible nás povzbuzuje důvěřovat Bohu i v lidsky beznadějných situacích, i ve chvílích, kdy všechny okolnosti ukazují, že už nám není pomoci. Už z principu je naše víra vírou „**navzdory**“. Jinak by to nebyla víra, ale vědění. Víra se obrací k tomu, co není vidět a přece je to reálné právě tak jako věci, na které přímo hledíme. Navzdory tomu, že Boha nevidíme a někdy ani nepocítíme jeho blízkost, přece nás něco hluboko v srdci pudí k důvěře.

David stojí na okraji propasti. Tu vidí velmi dobře, velmi zřetelně. Zato nebe se mu zdá v té chvíli hluché. Navzdory tomu věří. Věří, že Bůh je blízko i když z jeho blízkosti není cítit nic. K houževnaté víře navzdory, nás zve náš žalm. Povzbuzuje vydržet pochybnosti a žít z naděje. Z naděje, že každá bouře třeba i dlouhá jednou musí skončit a nakonec se ukáže slunce. Mraky jsou někdy husté, létají z nich blesky, na zemi je tma a dešť padá jako cáry. V takové chvíli se až zdá, že žádné slunce není. Ale ať si bouře zuří sebeničivěji, slunce nad ní přece je.

Z naděje, že navzdory bouřím života Bůh existuje a vysvobozuje lidský život od záhuby, žili Boží mužové biblických dob. Často jejich víra byla zkoušena ohněm jako drahý kov. Tehdy žili vírou paradoxu, vírou navzdory, vírou v něco, co v té chvíli vůbec nešlo dokázat a přece to bylo skutečné, vírou, která tváří v tvář marnosti vyznávala: „*A přece!*“: „*Ač jsem poníženy ubožák, přece na mě Panovník myslí. Tys má pomoc, vysvoboditel můj, neotálej už, můj Bože!*“ čteme v žalmu 40,18. Nebo: „*...kdyby proti mně i bitva vzplála, přece budu doufat*“ (Ž 27,3). „*Přichází den strachu, já však doufám v tebe*“ (Ž 56,4). Všechno kolem je špatně: a přece, navzdory tomu všemu, já doufám v tebe, můj Bože, ty mě neopustíš.

Víra projasnila i Davidovy mraky: „*Požehnan bud' Hospodin, že vyslyšel mé prosby! Hospodin je síla má a štít můj, mé srdce v něj doufá. Pomoci jsem došel, proto v srdci jásam, svou písní mu budu vzdávat chválu. Hospodin je síla svého lidu*“ (v. 7-8). To jsou Boží zázraky v tomto světě. I z okraje propasti se může najednou vznést k nebesům píseň radosti, píseň vděčnosti z poznání, že Bůh je naše síla, náš štít, naše pomoc.

Ježíš Kristus náš velekněz

Jako křesťané hledáme tu stěžejní naději v Ježíši Kristu, Božím Synu. Stále nás fascinuje tajemství jeho utrpení. Ježíš na kříži nesl naše hříchy i všechny bolesti tohoto světa. V jedné chvíli volá k vlastnímu Otci: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?*“ aby pak těsně před smrtí vydechl: „*Do tvých rukou odevzdávám svého ducha*“ I Ježíš sám se do rukou svého Otce odevzdal po vnitřním boji. Jako takový dokonale rozumí i našim zápasům o víru. Zná to, protože to sám prožil. Ač byl Synem samého Boha, i on prošel zkouškou, ve které se rozhodoval jestli půjde těžkou cestou kříže nebo zvolí pohodlnější okliku. Před svým ukřížováním se modlil: „*Otče můj, je-li možné, ať mne mine tento kalich; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš*“ (Mt 26,39). A jinde v NZ se píše, že Ježíš není někdo, kdo „*není schopen mít soucit s našimi slabostmi; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my*“ (Žd 4,15).

Ten, který sám nejen sál na okraji propasti, ale pro naši záchranu do ní přímo sestoupil, je silou naší naděje. S Ježíšem není žádná situace beznadějná. Není totiž utrpení, ve kterém bychom se s ním nemohli potkat, protože on už v něm byl.

Přeji nám všem, abychom nemuseli hledět do nějakých propastí. Ale zároveň nás chci pozvat k tomu, který je s námi všude, třeba i v jámě a všude je s námi i jeho světlo. Třeba ho vždy nevidíme jasně, ale ono tu je právě tak jako slunce nad oblaky. Věřme v Krista, naší naději, věřme v jeho světlo, neboť je silnější než všechny temnoty dohromady.